

Arqueoacústica als abrics de la Pietat: art, música i rituals

Ulldecona va ser el punt de partida d'un estudi internacional que busca vincular el paisatge sonor de la prehistòria amb els espais on es troben mostres de pintures rupestres

ROSER REGOLF CAZORLA
ULLDECONA

A les muntanyes de la serra de Godall, unes paraules topen contra les roques i tornen al seu lloc d'origen. Una escena al bell mig de l'Ermita de la Pietat que bé podria ser part de les passades Jornades Musicals, o la recreació d'un ritu en el qual, fa més de 8.000 anys, els nostres avantpassats pintaven escenes místiques i quotidianes a la paret de la muntanya. En ambdós casos però, una cerimònia enmig d'un espai amb una acústica especial, que avui alberga un dels conjunts de pintures rupestres més importants de la península Ibèrica.

Aquesta sonoritat peculiar va portar un grup d'investigadors multidisciplinari de la Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats (ICREA) de la Universitat de Barcelona a visitar el conjunt d'abrics rupestres de l'Ermita de la Pietat. «A l'Ermita comptem amb un conjunt considerable que alberga bastants abrics, i és per això que ens van comentar que valia la pena incloure el conjunt al seu estudi», comentava el director del Centre d'interpretació d'Art Rupestre d'Ulldecona (CIAR), Agustí Vericat.

Sota el projecte internacional Artsoundscapes, dirigit per la professora Margarita Díaz-Andreu, els investigadors treballen l'arqueoacústica, una ciència que busca determinar la influència i la relació entre l'art rupestre prehistòric i l'acústica dels llocs on s'ubica. «Són noves vies d'explorar l'art rupestre. El que estem estudiant és la importància de les coses immaterials, perquè quan parlem del passat sembla que ens oblidem de tot el soroll que hi ha-



Part del grup d'investigació realitzant l'estudi sonor a les muntanyes de la serra de Godall. FOTO: CEDIDA

via. El passat no va ser silenciós», explicava Díaz-Andreu.

Per reconstruir el paisatge sonor de fa milers d'anys, els tècnics van utilitzar diferents aparells que

del passat i amb la premissa del so com a estimulador de l'activitat neuronal, el que convertia els espais que actualment tenen pintures rupestres en espais sagrats.

La sonoritat de l'Ermita

Després d'avaluar des d'una perspectiva quantitativa les propietats acústiques dels paisatges prehistòrics de bona part del Mediterrani, Europa, Sibèria, Mèxic i Amèrica del Nord, els especialistes han obtingut el permís de la Generalitat de Catalunya per tractar els espais d'art llevantí. Un trajecte que han iniciat a Ulldecona, on s'ubiquen les pintures declarades Patrimoni Mundial per la UNESCO: «Tota la zona de l'Ermita té una sonoritat excepcional i com més prop de l'Abric I ens ubiquem millor és l'acústica. Avui

s'utilitza la zona per fer concerts, però fa milers d'anys segur que tenia a veure amb les creences dels creadors d'aquest art rupestre, perquè no hi ha ritual sense música», seguia Díaz-Andreu.

Les pintures rupestres d'Ulldecona mostren escenes de caça on, segons diuen, participava bona part de la societat i fins i tot els encarregats de dur a terme els rituals. «Ara han dut a terme el treball de camp i ens han avançat que l'espai s'adequa perfectament a les necessitats, però faltaria desenvolupar tota la investigació per saber-ne els resultats definitius», explica el director del CIAR.

El projecte resseguirà el mapa català a la recerca de més art llevantí. La pròxima parada ja la tenen fixada, serà a Montblanc i a les muntanyes de Prades.

Els investigadors apunten que l'art rupestre es realitzava en espais amb una sonoritat peculiar

transmeten un so senoidal que abraça tot el raig de sons possibles. La responsable del projecte apuntava que «és un so agut que pot semblar indiferent, però ens permet saber com sonava una flauta tocada des d'aquí mateix fa milers d'anys». Tot amb la finalitat d'eliminar el silenci característic